

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-10-12

Diarienummer 0017/23

Handläggare

Jonas Bokstedt

Telefon: 031-368 09 19

E-post:

jonas.bokstedt@demokratimedborgarservice.goteborg.se

Svar på remiss om att vid behov inhämta läkarintyg vid hantering av ärenden om upphörande av förvaltare

Förslag till beslut

I överförmyndarnämnden:

1. Överförmyndarnämnden godkänner förvaltningens förslag till svar på remiss om att vid behov inhämta läkarintyg vid hantering av ärenden om upphörande av förvaltare.
2. Överförmyndarnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt eget yttrande till Justitieombudsmannen (JO) som svar på remiss om att vid behov inhämta läkarintyg vid hantering av ärenden om upphörande av förvaltare.
3. Överförmyndarnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Sammanfattning

Justitieombudsmannen har tagit initiativ till att utreda överförmyndarnämndens handläggning av två ärenden om upphörande av förvaltare vid Göteborgs tingsrätt (tingsrätten). Under handläggningen har överförmyndarnämnden valt att inte följa förelägganden från tingsrätten att inhämta läkarintyg, med hänvisning till att föreläggandena saknar stöd i lag.

Justitieombudsmannen har begärt att överförmyndarnämnden senast den 1 november 2023 ska yttra sig över vilka överväganden som gjorts inför ställningstagandet att inte följa föreläggandena. Justitieombudsmannen har också begärt att överförmyndarnämnden ska uttala sig om vilket rättsligt stöd det finns för en myndighet att inte följa ett föreläggande från en domstol.

Förvaltningens bedömning är att tingsrätten inte haft lagstöd för föreläggandena och att överförmyndarnämnden därför haft rätt att inte följa dem.

Bilagor

1. Anmälan till JO, 2023-01-31
2. JO, beslut 2023-09-20
3. JO, remiss 2023-09-20

Ärendet

Jonas Bokstedt, jurist vid överförmyndarenheten inom förvaltningen demokrati och medborgarservice i Göteborgs Stad, lämnade den

31 januari 2023 in en anmälan till Justitieombudsmannen mot tingsrätten. Bakgrunden till anmälan var att tingsrätten i två ärenden om upphörande av förvalterskap (med den enskilde som sökande) förelagt överförmyndarnämnden att inhämta läkarintyg om den enskilde. I anmälan efterfrågade Jonas Bokstedt ett klargörande från Justitieombudsmannens sida huruvida tingsrätten haft rättsligt stöd för föreläggandena.

Justitieombudsmannen beslutade den 20 september 2023 att inleda ett särskilt ärende och att inom ramen för det ta ett initiativ mot såväl överförmyndarnämnden som tingsrätten.

Initiativet mot överförmyndarnämnden rör handläggningen av två ärenden om upphörande av förvalterskap vid tingsrätten. Under handläggningen har överförmyndarnämnden valt att inte följa förelägganden från tingsrätten att inhämta läkarintyg, med hänvisning till att föreläggandena saknar stöd i lag.

Justitieombudsmannen har begärt att överförmyndarnämnden senast den 1 november 2023 ska yttra sig över vilka överväganden som gjorts inför ställningstagandet att inte följa föreläggandena. Justitieombudsmannen har också begärt att överförmyndarnämnden ska uttala sig om vilket rättsligt stöd det finns för en myndighet att inte följa ett föreläggande från en domstol.

Beskrivning av ärendet

Laglig reglering

Enligt 1 kap. 1 § tredje stycket regeringsformen (RF) utövas den offentliga makten under lagarna.

Enligt 11 kap. 3 § regeringsformen får ingen myndighet, inte heller riksdagen, bestämma hur en domstol ska döma i det enskilda fallet eller hur en domstol i övrigt ska tillämpa en rättsregel i ett särskilt fall.

Enligt 11 kap. 17 § föräldrabalken (FB) och 11 kap. 17 a § föräldrabalken har tingsrätten rätt att uppdra åt överförmyndaren att inhämta utredning (bland annat läkarintyg) i ärenden om *anordnande* av godmanskap och förvaltarskap. Någon motsvarande reglering i ärenden om *upphörande* av godmanskap och förvaltarskap finns inte.

Vilka överväganden har överförmyndarnämnden gjort inför ställningstagandet att inte följa föreläggandena?

Överförmyndarnämnden har bedömt att tingsrätten saknat lagstöd för de i de båda ärendena aktuella föreläggandena. Överförmyndarnämnden har skriftligen redovisat sitt ställningstagande och skälen för detta till tingsrätten.

Trots avsaknad av lagstöd för föreläggandena, hade det stått överförmyndarnämnden fritt att ändå försöka följa dem. Att så inte skedde berodde dels på att det var den enskilde som själv tagit initiativ till ärendena vid tingsrätten och att den enskilde själv valt att inte lämna in läkarintyg, dels på att det i ärendena inte framkommit något som tydde på att förvaltarskapen borde upphöra.

Har överförmyndarnämnden agerat i strid med 11 kap. 3 § regeringsformen?

Överförmyndarnämnden har inte bestämt hur tingsrätten ska tillämpa en rättsregel. Överförmyndarnämnden har i stället framhållit att det saknas rättsregel som givit tingsrätten rätt att förelägga överförmyndarnämnden att inkomma med läkarintyg.

Har överförmyndarnämnden haft rätt att inte följa föreläggandena?

Överförmyndarnämnden har bedömt att de aktuella föreläggandena inte haft stöd i lag och att överförmyndarnämnden därför haft rätt att inte följa dem.

Övrigt

Berörda befattningshavare har informerats om Justitieombudsmannens initiativ och givits möjlighet att lämna synpunkter inför upprättandet av detta yttrande.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att det inte finns rättsligt stöd för domstol att förelägga överförmyndarnämnden att inhämta läkarintyg i ärenden där den enskilde ansökt om upphörande av förvalterskap. Förvaltningen bedömer mot den bakgrunden att överförmyndarnämnden haft rätt att inte följa aktuella förelägganden.

Eva Englund

Maria Holmgren

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Rådgivning och överförmyndarverksamhet